

Harmati Gábor

OROSZ IGE
Szótár – segédkönyv

Harmati Gábor

OROSZ IGE

Szótár – segédkönyv

Több mint 1600 ige alakjai, vonzatai,
jelentése példamondatokkal

TINTA Könyvkiadó
Budapest
2013

SEGÉDKÖNYVEK
A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ 148.

Sorozatszerkesztő:
Kiss Gábor

Szakmai lektor:
Basáné Teveli Ágria

Lektor:
Anna Oranszkaja
Igó Éva
Iselstöger Nóra

Fedélterv:
Kovács G. Tamás

ISSN 1419-6603
ISBN 978-615-5219-33-7

© Harmati Gábor, 2013
© TINTA Könyvkiadó, 2013

A kiadásért felelős
a TINTA Könyvkiadó igazgatója

ELŐSZÓ

Az orosz igeszótár összeállításának ötlete évekkel ezelőtt fogalmazódott meg bennem. Nagyon sok kiadvány van ugyanis, amely tartalmi szempontból nem mindig felhasználóbarát, illetve a formai megjelenése (a grafikai/nyomdai megoldása) problematikus. Olyan szótár, amelyben a szócikkek az igéket ilyen módon s ilyen részletesen tartalmazzák, nincs.

Sokszor fordul elő, hogy, bár ismerjük az igék osztályait, a hangsúlytörvényeket, bizonyos alakokat nem mindig meggyőződéssel szerkesztünk és használunk, sőt egyáltalán a létezésüket kérdőjelezzük meg. Ezen szótár egy gyakorisági listán alapul, és többek között az orosz nyelv korpuszának *www.ruscorpora.ru* segítségével jött létre. Ez a korpusz segít abban, hogy a példamondatok a mai nyelvnek, a mai szóhasználatnak feleljenek meg.

Célközönség

Azok a magyar anyanyelvű érdeklődők, akik az orosz nyelvet vagy kezdik (A1), vagy folyamatában (A2–B1), vagy már magasabb szinten (B2–C2) tanulják.

A szótár felépítése

Az általam összeállított közel ötszáz oldal újszerűsége, hogy egy-egy igének/igepárnak egy-egy táblázatot szenteltem. Minden ige mellett megtalálható a vonzata, főbb jelentései, múlt ideje, felszólító módja, a négy melléknévi igenév, határozói igenév, így ha valamelyik nem létezik vagy nem használt, a táblázat alapján rögtön kiderül. Nem kell a folyószövegű szócikket végigolvasni ahhoz, hogy az ige szükséges alakját megtaláljuk. A példamondatok a különböző igealakok leggyakoribb előfordulását reprezentálják.

Mivel a hangsúly az orosz nyelvben nem mindig ugyanazon a szótagon van, a nyelvtanuló számára felbecsülhetetlen előnyt jelent az, hogy az igealak megtanulásakor már első alkalommal egyértelmű, melyik a hangsúlyos szótag. A szótár táblázataiban a hangsúlyos szótagot aláhúzással jelöltem, a példamondatokban a hangsúlyos szótag felett elhelyezett mellékjellel. Meggyőződésem, hogy az ilyen jellegű vizuális segítség jobban felidézhetővé teszi a mindenkori szóalakok helyes kiejtését, és

egyszerűen irányítja rá a figyelmet az orosz nyelv alapvető kiejtési szabályaira vagy éppen szabálytalanságaira.

A példamondatok magyar fordítással állnak, lehetőséget adva arra, hogy a nyelvtanuló egyszerűen és gyorsan felfoghassa az ige jelentését, leggyakoribb alakjainak használatát. A mondatok kiválasztásának alapja volt a tanulók motiválása is: az orosz kultúra, történelem, a mindennapi beszédhelyzetek fordulatain kívül vicces, az érdeklődést felkeltő példákat válogattam össze. A különböző példamondatok nagyrészt az orosz nyelvi korpuszból www.ruscorpora.ru, illetve az Apreszjan–Páll Orosz ige-magyar ige című kiadványból származnak.

AZ OROSZ ÁBÉCÉ

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё Жж Зз Ии Йй

Кк Лл Мм Нн Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф

Хх Цц Чч Шш Щщ Ъ ъ Ы ы Ь ь Ээ Юю Яя

A TÁBLÁZATOK FELÉPÍTÉSE

1. az ige folyamatos alakja, mellette vonzata(i), és leggyakoribb jelentései
2. az ige ragozása
3. az ige múlt idejű alpalakjai
4. az ige felszólító módú alakjai
5. melléknévi igenevek (amelyek nem mindegyike feleltethető meg a magyar igenevek alakjainak)
6. határozói igenév
7. az igéből képzett melléknév rövid alakja
8. az ige befejezett párja, ha van

1 <u>лечить</u> <i>foly. Что? Кого? От чего?</i> gyógyít, kezel, meggyógyít, kigyógyít		8 <u>вылечить</u> <i>bef.</i>	
2 -лечу -лечишь -лечит	-лечим -лечите -лечат	-вылечу -вылечишь -вылечит	-вылечим -вылечите -вылечат
3 -лечил/а		-вылечил/а	
4 -лечи(те)		-вылечи(те)	
5 -лечащий -лечивший - -леченный		- -вылечивший - -вылеченный	
6 -леча		-вылечив	
7		-вылечен	

Bár a motorikus igeék (бежать, брести, везти, вести, гнать, ехать, идти, катит, лезть, лететь, нести, плыть, ползти, тащить) nyelvészeti szempontból csak folyamatosak lehetnek, a nyelvtanulás és nyelvtanítás szempontjából gyakran van szükségünk a befejezett párjukra is, amik szituációtól, jelentéstől függően léteznek és képezhetők. A problematika tipikus példája az идти-пойти igeék egymáshoz való viszonyulása. A többi esetben ezeket az igeeket csak zárójelben pl: (побежать) adjuk meg.